'וְהִקְרַבְתֶּם' (במדבר כח יט) עַד סוֹף פִּיסְקָא: ז (יא) [ט]בְּלֵיל יוֹם טוֹב (ו) [ו] הָאַחֲרוֹן (יב) מְקַדְּשִׁין עַל הַיַּיִן (יג) וְאֵין אוֹמְרִים זְמַן. הַגָּהּ: וְאוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה וּבַקִּדּוּשׁ זְמַן חֵרוּתֵנוּ כְּמוֹ בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן (מהרי"ל (סדר התפילות של פסח) ומנהגים (הל' חג הפסח)): ח 'מַפְטִירִין בְּיוֹם שְׁבִיעִי 'וַיְדַבֵּר דָּוִד' (שמואל ב, כב א), וּבְיוֹם שְׁמִינִי 'עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמֹד' (ישעיה י לב): ט [כ]שַׁבָּת שֶׁחָל בְּחֹל הַמּוֹעֵד, עַרְבִית שַׁחֲרִית וּמִנְחָה [*] * מִתְפַּלֵּל כְּדַרְכּוֹ שֶׁל שַׁבָּת וְאוֹמֵר יַעֲלֶה וְיָבֹא בָּעֲבוֹדָה, וּבְמוּסָף אוֹמֵר סֵדֶר מוּסָף יוֹם חֹל הַמּוֹעֵד, אֶלָּא שֶׁמַּזְכִּיר שֶׁל שַׁבָּת וְאוֹמֵר וַתִּתֶּן לָנוּ אֶת יוֹם הַמָּנוֹחַ הַזֶּה וְיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה, וְכֵן אוֹמֵר אֶת מוּסְפֵי יוֹם הַמָּנוֹחַ הַזֶּה וְיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה, [א]וְחוֹתֵם מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת [ל]וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים. (יד) וּמַפְטִירִין (ז) 'הָיְתָה עָלַי' (יחזקאל לז א). הַגָּהּ: (טו) וְאֵין מַזְכִּירִין בְּבִרְכַּת הַהַפְטָרָה לְפֶסַח לֹא בְּאֶמְצַע (טז) וְלֹא (ח) בַּחֲתִימָה. (יז) וְנוֹהֲגִין לוֹמַר שִׁיר הַשִּׁירִים (יח) בְּשַׁבָּת שֶׁל חֹל הַמּוֹעֵד, וְאִם חָל שַׁבָּת בְּיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן אוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ שַׁבָּת, וְכֵן הַדִּין בְּסֻכּוֹת עִם קֹהֶלֶת. וְנוֹהֲגִין לוֹמַר רוּת בְּשָׁבוּעוֹת (אבודרהם (הל' תפלות הפסח)). (יט) וְהָעָם נָהֲגוּ (ט) [ט] שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם עַל מִקְרָא מְגִלָּה וְלֹא עַל מִקְרָא כְּתוּבִים:

ט מִימְרָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן. סֻכָּה מ"ז (ע"א). י מִימְרָא דְּרַב פַּפָּא מְגִלָּה ל"א (ע"א). כ בְּרַיְיתָא בֵּיצָה י"ז (ע"א) וְעֵרוּבִין מ' (ע"ב). ל בְּרַבִּי דְּפָלֵיג אַתַּנָּא קַמָּא (ביצה יז), רַשִׁ"י (שם ד"ה אין הלכה) וְתוֹסָפוֹת שָׁם (ד"ה אין) וְהָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ב' מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (ה"ה).

בְּאֵר הֵיטֵב

ז (ו) הָאַחֲרוֹן. פֵּרוּשׁ בַּשְּׁבִיעִי. מִילָה בַּשְּׁמִינִי אוֹמְרִים יוֹם לְיַבָּשָׁה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר יוֹם טוֹב דְּאֵין אוֹמְרִים יוֹם לְיַבָּשָׁה אֶלָּא אִם כֵּן חָל בְּשַׁבָּת. לְבוּשׁ סִימָן תקפ"ד (ס"ג) וּמִנְהָגִים (הגהות מנהגים הל' חג הפסח אות לב). וְאִם חָל יוֹם שְׁבִיעִי בְּשַׁבָּת אוֹמְרִים בְּיוֹצֵר הַפִּיּוּטִים שֶׁל שַׁבָּת חֹל הַמּוֹעֵד מִפְּנֵי שֶׁאוֹמְרִים שִׁיר הַשִּׁירִים בְּאוֹתוֹ יוֹם, וְיוֹם לְיַבָּשָׁה אוֹמְרִים קֹדֶם שִׁירָה חֲדָשָׁה. וְאִם חָל יוֹם אַחֲרוֹן בְּשַׁבָּת אוֹמְרִים יוֹצֵר שֶׁל שַׁבָּת חֹל הַמּוֹעֵד, וּמְהַפְּכִין בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לוֹמַר הַפִּיּוּט שֶׁל יוֹם שְׁבִיעִי, וְאִם יֵשׁ בּוֹ מִילָה אוֹמְרִים יוֹם לְיַבָּשָׁה קֹדֶם שִׁירָה חֲדָשָׁה. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): ט (ז) הָיְתָה. כִּי תְּחִיַּת הַמֵּתִים יְהֵא בְּנִיסָן וְגוֹג וּמָגוֹג בְּתִשְׁרֵי, עַל כֵּן מַפְטִירִין בְּנִיסָן 'הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת' וּבְתִשְׁרֵי 'בְּיוֹם בּוֹא גוֹג' (יחזקאל לח יח). טוּר: (ח) בַּחֲתִימָה. רַק חוֹתֵם מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת, אֲבָל בְּשַׁבָּת חֹל הַמּוֹעֵד שֶׁל סֻכּוֹת מְסַיֵּם וְהַזְּמַנִּים, מִשּׁוּם דַּחֲלוּקִים בַּמּוּסָפִין חֲמִיר טְפֵי. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז). וְהַבַּ"ח (ס"ג) נָתַן טַעַם דְּחֹל הַמּוֹעֵד סֻכּוֹת גּוֹמְרִין הַלֵּל וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְרֹאשׁ חֹדֶשׁ: (ט) שֶׁלֹּא. וְכֵן הַסְכָּמַת הָאַחֲרוֹנִים. וְסִיֵּם הַטַּ"ז (סק"ו) כָּל הַמְּבָרֵךְ עַל בְּשַׁבָּת וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ הִתְפַּלֵּל שֶׁל שַׁבָּת לְחוּד עַיֵּן שָׁם. וְאִם הִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת מוּסָף שֶׁל חֹל הַמּוֹעֵד וְלֹא הִזְכִּיר שַׁבָּת בְּאֶמְצַע רַק בַּחֲתִימָה חָתַם מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים לֹא יָצָא וְצָרִיךְ לַחֲזֹר, וְכֵן אִם הִתְפַּלֵּל בְּשַׁבָּת חֹל הַמּוֹעֵד מוּסָף שַׁבָּת לְבַד וְאָמַר יַעֲלֶה וְיָבֹא בָּעֲבוֹדָה לֹא מְהַנֵּי כֵּיוָן שֶׁלֹּא הִזְכִּיר מוּסָף חֹל הַמּוֹעֵד, כֵּן כָּתַב בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק"ט). אַךְ תַּבְרֵיהּ לְגִזְיַיהּ בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה סִימָן רס"ח (סק"ה) וְהַבִּיא דִּבְרֵי הָרַמַ"ע בְּאַלְפָסִי זוּטָא (ברכות סוף פ"א) וְהָאֲרִיךְ, וּמַסִּיק דִּבְאֵלּוּ הַב' שֶׁחָתַם בְּשַׁבָּת אַף שֶׁלֹּא הִזְכִּיר בְּאֶמְצַע וְכֵן בְּלֹא הִזְכִּיר מוּסָף חֹל הַמּוֹעֵד וְאָמַר יַעֲלֶה וְיָבֹא אֵינוֹ חוֹזֵר עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּגִנַּת וְרָדִים (או"ח) כְּלָל ד' סִימָן י"ט וּבְפֶרַח שׁוֹשָׁן (או"ח כלל ד) סִימָן ג' וְסִימָן ד' מִדִּינִים אֵלּוּ: [ט] שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת רַמָ"א סִימָן ל"ה הָאֲרִיךְ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּסֻכָּה דַּף ל"ח (ע"א ד"ה הכא) שֶׁסּוֹבֵר שֶׁאֵין אוֹמְרִים מִקְרָא קֹדֶשׁ: ז [ו] הָאַחֲרוֹן. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת חַוּוֹת יָאִיר סִימָן רכ"ה בְּמַה שֶּׁנּוֹהֲגִים הָאַשְׁכְּנַזִּים שֶׁאֵין לוֹמַר אוֹפֵן בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח, וְאוֹמְרִים בְּדֶרֶךְ מְלִיצָה וַיָּסַר אֶת אֹפֵן מַרְכְּבֹתָיו, וְכָתַב שֶׁאֵין לְהַרְהֵר אַחַר הַמִּנְהָג וְיֵשׁ סָמֶךְ לַדָּבָר מִמַּה שֶּׁאָמְרוּ בְּסַנְהֶדְרִין (לט:) דִּבְלֵיל שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח בִּקְשׁוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לוֹמַר שִׁירָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲשֵׂי יָדַי טוֹבְעִים כוּ' עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת בַּעֲרָכִין דַּף י' (ע"ב ד"ה אמרו) בְּעִנְיַן וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרְרוּ כוּ' עַיֵּן שָׁם. וְיֵשׁ לִזָּהֵר בְּפִיּוּט הַשִּׁירָה בְּאַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח בָּחֶרוּז נִרְדָּם וְאָבַד כוּ'; רְגִילִין הֶהָמוֹן לְהַפְסִיק בְּתֵבַת חֲסִידְךָ וּלְהַמְתִּין בְּתֵבוֹת נָחִיתָ בְּחַסְדְּךָ עַד שֶׁיִּגְמֹר הַחַזָּן כְּמִנְהָגָם בִּשְׁאָר הַחֲרוּזִין, וּמִשְׁגָּה הוּא כִּי כָּאן צָרִיךְ לוֹמַר בְּדִבּוּר אֶחָד כָּל הָחֲרוּז דְּהַיְנוּ גַּם תֵּבוֹת נָחִיתָ בְּחַסְדְּךָ הַמְקֻשָּׁר לְמַעְלָה אֶל וּבְנֵי זֶרַע חֲסִידְךָ כַּמּוּבָן: ט [בשו"ע] מִתְפַּלֵּל כְּדַרְכּוֹ. וְכָתַב בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (ס"ק ו"ז) בְּשֵׁם מַהֲרִ"י (מוֹלְכוֹ) [פראג"י] (סי' צח־צט) אִם חָתַם בְּשַׁחֲרִית שַׁבָּת וְחֹל הַמּוֹעֵד מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר, וְאִם חָתַם יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים וְלֹא הִזְכִּיר שַׁבָּת לֹא יָצָא, וְאִם תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר חָזַר וְאָמַר מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת יָצָא. וְכָתַב בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ח) שֶׁאִם בְּסֵדֶר מוּסָף הִתְפַּלֵּל מוּסָף שַׁבָּת לְחוּד לֹא יָצָא. וְעַיֵּן בְּמַיִם רַבִּים (או"ח) סִימָן מ"ב לְעִנְיַן אִם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַקְּרוּאִים, (ח) מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְיוֹם הַכִּפּוּרִים נִשְׁלָם מִנְיַן הַקְּרוּאִים קֹדֶם שֶׁקּוֹרֵא מַפְטִיר וְעַל כֵּן אוֹמְרִים תֵּכֶף קַדִּישׁ: ז (יא) בְּלֵיל יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן. בֵּין בִּשְׁבִיעִי בֵּין בִּשְׁמִינִי: (יב) מְקַדְּשִׁין עַל הַיַּיִן. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (ט) בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְכַוָּנָתוֹ דְּאַף דְּבִשְׁנֵי לֵילוֹת הָרִאשׁוֹנִים אֵין מְקַדְּשִׁין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְהַטַּעַם לְפִי שֶׁאֵין לְךָ עָנִי בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לוֹ אַרְבָּעָה כּוֹסוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא לֹא שַׁיָּךְ זֶה: (יג) וְאֵין אוֹמְרִים זְמַן. דְּהַיְנוּ שֶׁהֶחֱיָנוּ, שֶׁאֵינוֹ רֶגֶל בִּפְנֵי עַצְמוֹ כְּמוֹ שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁל הֶחָג. מִילָה כְּשֶׁחָל בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח אוֹ בִּשְׁמִינִי, (י) אוֹמְרִים יוֹם לְיַבָּשָׁה נֶהֶפְכוּ מְצוּלִים קֹדֶם גָּאַל יִשְׂרָאֵל [וְאִם חָל בְּשַׁבָּת, אוֹמְרִים קֹדֶם שִׁירָה חֲדָשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁאָז נוֹהֲגִין לוֹמַר הַפִּיּוּט שֶׁל בְּרַח דּוֹדִי קֹדֶם גָּאַל יִשְׂרָאֵל], מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר יוֹם טוֹב דְּאֵין אוֹמְרִים יוֹם לְיַבָּשָׁה מֵחֲמַת מִילָה (יא) אֶלָּא אִם כֵּן כְּשֶׁחָלוּ בְּשַׁבָּת [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ (סי' תקפד ס"ג)]. עוֹד כָּתַב (שם) דְּאִם חָל יוֹם שְׁבִיעִי בְּשַׁבָּת, אוֹמְרִים בְּיוֹצֵר הַפִּיּוּטִים שֶׁל שַׁבָּת חֹל הַמּוֹעֵד, מִפְּנֵי שֶׁאָז אוֹמְרִים שִׁיר הַשִּׁירִים בְּאוֹתוֹ יוֹם וְהַפִּיּוּטִים שֶׁל שַׁבָּת חֹל הַמּוֹעֵד מְיֻסָּדִים עַל שִׁיר הַשִּׁירִים. וְאִם חָל יוֹם אַחֲרוֹן בְּשַׁבָּת, אוֹמְרִים בְּיוֹצֵר הַפִּיּוּטִים שֶׁל שַׁבָּת חֹל הַמּוֹעֵד, וּבִשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה מְהַפְּכִין וְאוֹמְרִים הַפִּיּוּט שֶׁל יוֹם שְׁבִיעִי: ט (יד) וּמַפְטִירִין 'הָיְתָה עָלַי'. הָאֲמוּרָה לְעִנְיַן תְּחִיַּת הַמֵּתִים, וְהַטַּעַם כִּי תְּחִיַּת הַמֵּתִים יְהֵא בְּנִיסָן וְגוֹג וּמָגוֹג בְּתִשְׁרֵי, עַל כֵּן מַפְטִירִין בְּנִיסָן 'הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת' וּבְתִשְׁרֵי 'בְּיוֹם בּוֹא גוֹג' (יחזקאל לח יח) [טוּר]: (טו) וְאֵין מַזְכִּירִין וְכוּ'. דִּבְשַׁבָּת שֶׁחָל בְּחֹל הַמּוֹעֵד פֶּסַח (יג) אֵין הַפְטָרָה בָּאָה אֶלָּא בִּשְׁבִיל שַׁבָּת בִּלְבַד שֶׁהֲרֵי אֵין מַפְטִירִין בַּנָּבִיא בִּשְׁאָר יְמֵי חֹל הַמּוֹעֵד, לְפִיכָךְ אוֹמְרִים בִּרְכַּת הַפְטָרָה כְּמוֹ בִּשְׁאָר שַׁבְּתוֹת הַשָּׁנָה: (טז) וְלֹא בַּחֲתִימָה. דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ חוֹתֵם רַק מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דִּבְשַׁבָּת חֹל הַמּוֹעֵד סֻכּוֹת מְסַיֵּם מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים, (יג) וְכֵן מַזְכִּיר שֶׁל סֻכּוֹת בְּאֶמְצַע הַבְּרָכָה כְּמוֹ בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל סֻכּוֹת, וְהַטַּעַם שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם מֵחֹל הַמּוֹעֵד סֻכּוֹת הוּא כְּמוֹעֵד בִּפְנֵי עַצְמוֹ מִשּׁוּם דַּחֲלוּקִין בְּקָרְבְּנוֹת הַמּוּסָפִין: (יז) וְנוֹהֲגִין לוֹמַר שִׁיר הַשִּׁירִים וְכוּ'. מִפְּנֵי שֶׁמְּפֹרָשׁ בּוֹ עִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם, וּבְסֻכּוֹת קֹהֶלֶת מִפְּנֵי שֶׁהֵם יְמֵי שִׂמְחָה וּכְתִיב בְּקֹהֶלֶת (ב ב) 'וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּה עוֹשֶׂה', וְרוּת בְּשָׁבוּעוֹת דְּאִיתָא בְּיַלְקוּט רוּת מָה עִנְיַן רוּת אֵצֶל עֲצֶרֶת שֶׁנִּקְרֵאת בִּזְמַן מַתַּן תּוֹרָה לְלַמֶּדְךָ שֶׁלֹּא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא עַל יְדֵי יִסּוּרִין וְעֹנִי וְכוּ'. וְנָהֲגוּ לִקְרוֹתָהּ בְּיוֹם שֵׁנִי: (יח) בְּשַׁבָּת שֶׁל חֹל הַמּוֹעֵד. מִפְּנֵי שֶׁהַפִּיּוּטִים שֶׁל אוֹתוֹ שַׁבָּת מְיֻסָּדִים עַל שִׁיר הַשִּׁירִים וְכַנַּ"ל: (יט) וְהָעָם נָהֲגוּ וְכוּ'. וְכֵן הִסְכִּים הַטַּ"ז (סק"ו). וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) הִסְכִּים עִם אוֹתָן הַפּוֹסְקִים הַמַּצְרִיכִין לְבָרֵךְ עַל כֻּלָּם חוּץ מִקֹּהֶלֶת, וְהַגְּרָ"א בְּבֵאוּרוֹ כָּתַב דְּאַף עַל קֹהֶלֶת יֵשׁ לְבָרֵךְ, [ב]וְלָכֵן הַנּוֹהֵג לְבָרֵךְ עַל כָּל פָּנִים (יד) כְּשֶׁכְּתוּבִין עַל קְלָף בְּוַדַּאי אֵין לִמְחוֹת בְּיָדוֹ. יוֹם טוֹב שֶׁחָל בְּשַׁבָּת אוֹמְרִים

בְּאוּר הֲלָכָה

וְנִסְתַּפֵּק הַפְּרִי מְגָדִים גַּם בְּיוֹם טוֹב אִם קָרָא בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן פָּרָשַׁת 'שׁוֹר' לָמָּה לֹא יִקְרָא בְּיוֹם שֵׁנִי פָּרָשַׁת 'מִשְׁכּוּ' שֶׁדִּלֵּג:

ט * מִתְפַּלֵּל כְּדַרְכּוֹ. וְכָתַב בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (ס"ק ו"ז) בְּשֵׁם מַהֲרִ"י (מוֹלְכוֹ) [פראג"י] (סי' צח־צט) אִם חָתַם בְּשַׁחֲרִית שַׁבָּת וְחֹל הַמּוֹעֵד מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר, וְאִם חָתַם יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים וְלֹא הִזְכִּיר שַׁבָּת לֹא יָצָא, וְאִם תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר חָזַר וְאָמַר מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת יָצָא, וְכָתַב בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ח) שֶׁאִם בְּסֵדֶר מוּסָף הִתְפַּלֵּל מוּסָף שַׁבָּת לְחוּד לֹא יָצָא:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תצא תצב

תצא סֵדֶר הַבְדָּלָה בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א א[בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב, בֵּין בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב לְחֹל בֵּין בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב לְחַלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד, (פ) [א] ב]מַבְדִּיל בַּתְּפִלָּה כְּמוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, (א) אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ (ב) לא עַל הַנֵּר (ג) ג[וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים: **ב** ד[יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת (ד) אוֹמֵר בְּאַתָּה בְּחַרְתָּנוּ ׳וַתּוֹדִיעֵנוּ׳:

תצב תַּעֲנִית שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי אַחַר הַמּוֹעֲדִים. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א א[יֵשׁ נוֹהֲגִים לְהִתְעַנּוֹת (א) שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי (פ) [א] וְשֵׁנִי אַחַר הַפֶּסַח, וְכֵן אַחַר חַג הַסֻּכּוֹת, וּמַמְתִּינִים (ב) עַד שֶׁיַּעֲבֹר כָּל ב]חֹדֶשׁ נִיסָן (ב) ג[וְתִשְׁרֵי, וְאֵז מִתְעַנִּים. הַגָּהָה: (ג) מִיָּד שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי (ד) שֶׁאָפְשָׁר לְהִתְעַנּוֹת (דברי עצמו). וּבְאַשְׁכְּנַז וְצָרְפַת נָהֲגוּ (ה) לְהִתְעַנּוֹת, וְעוֹשִׂין אוֹתוֹ כְּמוֹ (ג) [ג] תַּעֲנִית צִבּוּר (ו) לִקְרוֹת ׳וַיְחַל׳ (טור):

א יוֹמָא פ״ח (ע״א).
ב בְּרֵיְיתָא פִּסְחִים ק״ד (ע״א). ג רַמְב״ם בְּפֶרֶק כ״ט מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (הכ״ח) וְכֵן כָּתַב הַטּוּר מִמַּשְׁמָעוּת הַגְּמָרָא פְּסָחִים ק״ב (ע״ב) דְּחָשֵׁיב יְקָנֵה״ז וְלֹא חָשֵׁיב בָּשָׂמִים.
ד בְּרָכוֹת ל״ג (ע״ב).
א תּוֹסָפוֹת בְּקִדּוּשִׁין פ״א (ע״א ד״ה סְקָבָא) אֶהָא דְּסָקֶכָא דְּשָׁתֵא רַגְלָא, וְכֵן כָּתַב הַטּוּר בְּשֵׁם מְנַהֵג אַשְׁכְּנַז וְצָרְפַת. ב צִיְּינְתִּיו לְעֵיל סִימָן תכ״ט (אות ג). ג לְפִי שֶׁהוּא מְרֻבֶּה בְּמוֹעֲדוֹת.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּטַעַם הַדָּבָר, וְהַמְּגַן אַבְרָהָם (סק״ט) הֵבִיא בְּקִצּוּר עַיֵּן שָׁם:

א [א] מַבְדִּיל. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְכָתַב בְּרָכֵי יוֹסֵף (סק״א) בְּשֵׁם בֵּית יְהוּדָה חֵלֶק ב׳ (סי׳ כח) מִי שֶׁשָּׁכַח לְהַבְדִּיל בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב יָכוֹל לְהַבְדִּיל כָּל הַשָּׁבוּעַ, וּבְסָפָר בִּרְכֵי יוֹסֵף (שם) חוֹלֵק עַל זֶה וְכָתַב שֶׁאֵין לְסָמֹךְ עָלָיו לְמַעֲשֶׂה. וְכָתַב בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ג) בְּשֵׁם הָרַב רַבֵּנוּ אַבּוּדַרְהָם (הל׳ תפילות הספסח) שֶׁאֵין מַזְכִּירִין אֲלֵיהוּ כְּשֶׁמַּבְדִּילִין בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב, עַיֵּן שָׁם בְּדָרְךְ ס״ח הַטַּעַם:

א [א] וְשֵׁנִי. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. בְּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט) הֵבִיא מִתְּמִים דֵּעִים (סי׳ קעז) דְּגַם אַחַר שְׁבוּעוֹת מִתְעַנִּין, וְכֵן כָּתַב בְּרָכֵי יוֹסֵף (סק״א) בְּשֵׁם אַרְחוֹת חַיִּים (הל׳ תענית אות א) דְּיֵשׁ מִתְעַנִּין שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי אַחַר שְׁבוּעוֹת עַיֵּן שָׁם, וְהֵיכָא דְּנָהוּג אֵין לְשַׁנּוֹת וּכְמַדְיָנְתֵנוּ לֹא נָהֲגוּ כֵּן: **[ג] תַּעֲנִית צִבּוּר.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק חשן משפט סִימָן מ׳ בַּמּוֹעֵד, וְאֵין אִישׁ צַדִּיק בָּאָרֶץ, וְכוּ׳ בְּיָמִים הָאֵלּוּ לַעֲבֹר דָּת בִּמְקֻצָּת. ח״ן]. אֲבָל בְּעַצֶּרֶת דְּאִינוֹ אֶלָּא יוֹם אֶחָד אֵין חוֹשְׁשִׁין: (ג) **וְתִשְׁרֵי.** אֲבָל לְהִתְעַנּוֹת בְּתִשְׁרֵי אֲחַר שְׁבוּעוֹת אֵין מִקְפִּידִין כְּלָל, וְכֵן מִנְהָגֵנוּ שֶׁנּוֹהֲגִים שֶׁמַּתְפִּיר עַד י״ז חֶשְׁוָן. וּמְבָרְכִין מִי שֶׁהִתְעַנָּה שְׁנֵי חֲמִישִׁי וְשֵׁנִי, וּמִי שֶׁעוֹנָה אָמֵן אֵינוֹ צָרִיךְ קַדֵּשׁ. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ג) כְּשֶׁיֵּשׁ מִילָה אוֹ חֲתֻנָּה נוֹהֲגִין לְבָרֵךְ בְּמִנְחָה מִהְיוֹת טוֹב אַל תִּקְרֵי רָע׳ עַיֵּן שָׁם: (ג) **תַּעֲנִית צִבּוּר.** וְאִם אֵרַע בְּרִית מִילָה מִצָּוָה לֶאֱכֹל וְאֵין צָרִיךְ הַתָּרָה. עַיֵּן סִימָן תקס״ו וְתקס״ח (ס״ב). וְיכוֹלִים לוֹמַר

בְּאֵר הַיֵּטֵב

מְגִלּוֹת אֲלּוּ הוּא בְּרָכָה לְבַטָּלָה, וְכֵן פֶּסַח עֲטָרַת זְקֵנִים (סק״א) וְחֹק יַעֲקֹב (ס״ק יא) דְּלֹא כְּקִצַּת הָאַחֲרוֹנִים עַיֵּן מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ט) וְט״ז (שם):

א (פ) **מַבְדִּיל.** מִי שֶׁהִתְחִיל לֶאֱכֹל בְּמוֹצָאֵי פֶּסַח מִבְּעוֹד יוֹם וְנִמְשַׁךְ עַד הַלַּיְלָה וַעֲדַיִן לֹא הִתְפַּלֵּל וְהִבְדִּיל צָרִיךְ עֵיּוּן אִם מַהֵר לֶאֱכֹל חָמֵץ, וְנִרְאֶה שֶׁמֻּתָּר לֶאֱכֹל דְּכֵיוָן שֶׁהִשְׁכָּה לַיְלָה הֲרֵי חל לְכָל מִלֵּי. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) עַיֵּן שָׁם, וְכֵן כָּתַב הַחֹק יַעֲקֹב (סק״א) בְּפִשְׁיטוּת עַיֵּן שָׁם. כָּתַב בַּמִּנְהָגִים (הנהות מנהגים הל׳ חג הפסח אות כח) בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת חל הַמּוֹעֵד אֵין אוֹמְרִים וִיהִי נֹעַם וְאַתָּה קָדוֹשׁ, וְאוֹמְרִים וְיִתֶּן לְךָ עַיֵּן אֵלֶּה וּזְטָא (סק״א):

א (פ) **וְשֵׁנִי.** שֶׁחוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא מִתּוֹךְ מִשְׁתֶּה וְשִׁמְחָה בָּאוּ לִידֵי עֲבֵרָה כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּאִיּוֹב וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁבְּקַל אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרוֹת בְּאֵיזֶה מְלָאכָה, דְּלֹא הַתַּר בְּיוֹם טוֹב אֶלָּא צָרְךְ קְצָת, וְאַף בְּחל הַמּוֹעֵד לֹא הַתַּר רַק דָּבָר אֲבוּד מֵהֶקֵּרֶן וְשֶׁאֵין מְכִנִּין מִלְאַכְתּוֹ לְכַתְּחִלָּה כִּי אִם בְּמִקְצָת הַיּוֹם וְכֵן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֹנֶס אוֹ חֻלְשָׁא מִלְּפָנִים מִיּוֹם טוֹב אֵין לוֹ לְהַמְתִּין עַד י״ז חֶשְׁוָן. וּמְבָרְכִין מִי שֶׁהִתְעַנָּה שְׁנֵי חֲמִישִׁי וְשֵׁנִי, וּמִי שֶׁעוֹנֶה אָמֵן אֵינוֹ צָרִיךְ קַדֵּשׁ. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ג) כְּשֶׁיֵּשׁ מִילָה אוֹ חֲתֻנָּה נוֹהֲגִין לְבָרֵךְ בְּמִנְחָה מִהְיוֹת טוֹב אַל תִּקְרֵי רָע׳ עַיֵּן שָׁם: (ג) **תַּעֲנִית צִבּוּר.** וְאִם אֵרַע בְּרִית מִילָה מִצָּוָה לֶאֱכֹל וְאֵין צָרִיךְ הַתָּרָה. עַיֵּן סִימָן תקס״ו וְתקס״ח (ס״ב). וְיכוֹלִים לוֹמַר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּמִנְחָה ׳וַאֲנִי תְּפִלָּתִי׳ וְקוֹרִין בְּסֵדֶר הַשָּׁבוּעַ:

א (א) **אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ וְכוּ׳.** חִפָּרוֹן הַנִּכָּר יֵשׁ כָּאן, וְקַדָּם לָזֶה צָרִיךְ לוֹמַר וּמַבְדִּיל עַל הַכּוֹס כְּמוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ וְכוּ׳ [הַגְּרַ״א], וְכֵן מָצָאתִי בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ הָרִאשׁוֹן שֶׁהִדְפִּיס הַמְחַבֵּר בְּחַיָּיו. מִי שֶׁהִתְחִיל לֶאֱכֹל בְּמוֹצָאֵי פֶּסַח מִבְּעוֹד יוֹם עַד הַלַּיְלָה וַעֲדַיִן לֹא הִתְפַּלֵּל וְהִבְדִּיל מַהֵר לֶאֱכֹל חָמֵץ, דְּכֵיוָן שֶׁהִשְׁכָּה הֲרֵי לַיְלָה לְכָל מִלֵּי אֶלָּא שֶׁחָכְמִים אָסְרוּ בְּמִלְאכָה עַד שֶׁיַּבְדִּיל [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]. *) אָמְנָם אִם עֲדַיִן לֹא בֵּרַךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן א]בְּוַדַּאי אֵין לוֹ לֶאֱכֹל חָמֵץ, דַּהֲרֵי יִצְטָרֵךְ לוֹמַר יַעֲלֶה וְיָבֹא מִשּׁוּם דְּאָזְלִינַן בָּתַר הַתְחָלַת הַסְּעוּדָה כְּדְאִיתָא לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן קפ״ח (ס״ק), וְאִם כֵּן יִהְיֶה תַּרְתֵּי דְּסָתְרֵי: **(ב) לֹא עַל הַנֵּר.** שֶׁאֵין מְבָרְכִין עַל הַנֵּר אֶלָּא בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וּבְמוֹצָאֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁנֶּאֱסַר אוּר כָּל הַיּוֹם וְעַכְשָׁיו חוֹזֵר לְהֶתֵּרוֹ כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאֵר בְּסִימָן רצ״ח (משנ״ב סק״א), (פ) אֲבָל בְּיוֹם טוֹב לֹא נֶאֱסַר הָאוּר מֵעוֹלָם לְצָרְךְ יוֹם טוֹב: **(ג) וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים.** דְּעִנְיַן הַבְּשָׂמִים הוּא כְּדֵי לְהָשִׁיב אֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁכְּאֻבָה עַל הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה שֶׁנִּטְלָה מִמֶּנּוּ אַחַר שַׁבָּת, (ג) וּבְיוֹם טוֹב לַיְכָא נְשָׁמָה יְתֵרָה. וְכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּהוּא הַדִּין דְּיוֹם טוֹב שֶׁחָל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת אֵין מְבָרְכִין עַל הַבְּשָׂמִים, וְהַטַּעַם לְפִי שֶׁיֵּשׁ מַאֲכָלִים טוֹבִים מְיֻשָּׁבִים דַּעְתּוֹ כְּמוֹ בְּשָׂמִים: **ב** (ד) **אוֹמֵר בְּאַתָּה בְּחַרְתָּנוּ ׳וַתּוֹדִיעֵנוּ׳.** וְהוּא דַּגְמַת אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ שֶׁמְּזַכִּירִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּבִרְכַת אַתָּה חוֹנֵן, וְעַל כֵּן דִּינוֹ גַּם כֵּן כְּאַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ שֶׁאִם טָעָה וְלֹא אָמַרוֹ אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר אַחַר כָּךְ קִדּוּשׁ עַל הַכּוֹס וְשָׁם נִזְכָּר הַבְדָּלָה גַּם כֵּן. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּרֵישׁ סִימָן רצ״ד

בְּבֵאוּר הֲלָכָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְאִם טָעָה:

א (א) **שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְכוּ׳.** שֶׁחוֹשְׁשִׁין (פ) שֶׁמָּא מִתּוֹךְ מִשְׁתֶּה וְשִׁמְחָה בָּאוּ לִידֵי עֲבֵרָה כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּאִיּוֹב וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁבְּקַל אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרוֹת בְּאֵיזֶה מְלָאכָה, דְּלֹא הַתַּר בְּיוֹם טוֹב אֶלָּא צָרְךְ קְצָת, וְאַף בְּחל הַמּוֹעֵד לֹא הַתַּר רַק דָּבָר אֲבוּד מֵהַקֶּרֶן וְשֶׁאֵין מְכִנִּין מְלַאכְתּוֹ כִּי אִם בְּמִקְצָת הַיּוֹם וְכֵן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֹנֶס אוֹ חֻלְשָׁא מִלְּפָנִים מִיּוֹם טוֹב אֵין לוֹ לְהַמְתִּין עַד י״ז חֶשְׁוָן. וּמְבָרְכִין מִי שֶׁהִתְעַנָּה שְׁנֵי חֲמִישִׁי וְשֵׁנִי, וּמִי שֶׁעוֹנֶה אָמֵן אֵינוֹ צָרִיךְ קַדֵּשׁ. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ג) כְּשֶׁיֵּשׁ מִילָה אוֹ חֲתֻנָּה נוֹהֲגִין לְבָרֵךְ בְּמִנְחָה מִהְיוֹת טוֹב אַל תִּקְרֵי רָע׳ עַיֵּן שָׁם: (ג) **תַּעֲנִית צִבּוּר.** וְאִם אֵרַע בְּרִית מִילָה מִצָּוָה לֶאֱכֹל וְאֵין צָרִיךְ הַתָּרָה. עַיֵּן סִימָן תקס״ו וְתקס״ח (ס״ב). וְיכוֹלִים לוֹמַר

*) בדפו״י: וּלְפִי דַּעְתִּי הָיָה נִרְאֶה פָּשׁוּט דְּבְוַדַּאי אֵין לוֹ וְכוּ׳

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (פ) פּוֹסְקִים: **(ב)** ט״ז (סק״א) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״א):

א (פ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): **(ב)** שָׁם: **(ג)** אַחֲרוֹנִים: **(ד)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) בְּשֵׁם הַשֵּׁ״ךְ (יו״ד סי׳ רכ ס״ק לא) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(ה)** שָׁם: **(ו)** אַחֲרוֹנִים: **(ז)** לְקַמָּן בְּסִימָן תקס״ב (ס״ק ט) אֲבָל בְּשָׁרוּצָה לֶאֱכֹל מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ בָּרִיא, צָרִיךְ הַתָּרָה בִּשְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים הַמִּתְעַנִּים אֲדַעְתָּא דְּמִנְהָגָא מִתְעַנֶּה וְלֹא נָהֲגוּ לְהִתְעַנּוֹת בָּהֶם כְּשֵׁשׁ סְעוּדוֹת מִצְוָה. וְיכוֹלִים לוֹמַר סְלִיחוֹת אֲפִלּוּ אֵין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת עֲשָׂרָה מִתְעַנִּים, רַק שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הַסְּלִיחָה שֶׁל ׳תַּעֲנִית צִבּוּר קָבְעוּ׳ וְכוּ׳ [בַּאֵר הַיֵּטֵב (סק״ג)], וּבִפְרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״א) כָּתַב שֶׁיְּדַלֵּג רַק תֵּבַת צִבּוּר. וּמִכָּל מָקוֹם הַסְּלִיחָה שֶׁל ׳אֲפַפְּנוּ מַיִם׳ וְכוּ׳ בְּוַדַּאי אֵין נָכוֹן לְאָמְרָהּ כֹּל שֶׁאֵין צִבּוּר מִתְעַנִּין: **(ו)** לִקְרוֹת וַיְחַל.

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״ג) כתב: מי שנמשכה סעודתו במוצאי יום טוב האחרון של פסח עד לאחר צאת הכוכבים מותר לאכול חמץ בסעודה אף שעדיין לא התפלל ערבית ולא הבדיל כלל, לפי שאיסור חמץ אינו תלוי בהבדלה כלל, דכיון שחשכה הוא לילה לכל דבר וכבר הלכה ממנו קדושת יום טוב.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah